

april 2011

Policy – hästhantering Åre Ridklubb

“Hästar är bytes- och flockdjur. Detta är något vi människor alltid måste ha i åtanke vid all hantering av dessa underbara djur. För att skapa en harmonisk relation med hästen, måste vi tala deras språk. För hur än gärna vi skulle vilja, så kommer de aldrig att kunna tala vårt.”

Vår definition på straff och korrigerig? Hur går detta till?

Straff

Att straffa en häst, anser vi innebära att tukta och orsaka djuret lidande och detta hör inte hemma i någon form, vid något tillfälle, vid hantering av hästar.

Korrigerig

Vi har valt att dela upp begreppet i två delar, nämligen ”negativ korrigerig” och ”positiv korrigerig”.

Negativ korrigerig: *Tillrättavisning* om hästen uppfört sig illa (t ex bitit eller sparkat).

Positiv korrigerig: *Utesluten belöning* om hästen inte förstår vad du menar.

Hur korrigerar vi en häst som t ex bits eller sparkar mot människor?

Hästarnas språk är egentligen betydligt enklare och mer konkret än vårt. Hästar korrigerar helt enkelt varandra genom att en individ ger ett tryck och den andra individen flyttar sig för trycket och det är så vi skall jobba med våra hästar.

Nedan en lista på grader av tryck inom hästvärlden (negativ korrigerig), där översta graden är mildt och det nedersta är den kraftigaste.

1. **En blick.** I en flock med hästar kan det räcka med att **A** slänger en blick på **B** för att denna ska flytta sig.
2. **Öron och svansspel.** Om endast en blick inte får önskad effekt, så stryker **A** öronen bakåt och piskar med svansen.
3. **Utfall.** I nästa grad av negativ korrigerig gör **A** utfall mot **B** utan kroppskontakt, för att tala om att ”detta är allvar! Flytta på dig!” Eller, ”ditt betéende är inte önskvärt!”
4. **Bits och/eller sparkar.** Detta är den kraftigaste graden av negativ korrigerig en häst kan ge en annan. Här menar **A** allvar och lyssnar inte **B** på detta så kan det resultera i skador.

Allmänt vid hantering av hästar, och då speciellt ridskolehästar, är att det ska räcka med grad 1 till grad 3 när vi korrigerar hästen från marken. Vi ber hästen flytta sig för ett tryck. Det kan vara att spänna ögonen i hästen och sträcka lite på sig. Om hästen inte lyssnar så kanske vi behöver ta ett steg mot den och brösta upp oss ordentligt för att visa att vi menar allvar. Lyssnar inte hästen till det, så kan man ruska lite i grimman och be hästen ta något steg ifrån sig, allt trycka till hästen mot bogen (aldrig mot hästens huvud) så att den flyttar på sig vilket är en mildare form av punkt 4, ovan.

Det finns dock tillfällen när det faktiskt kan vara säkerhetsmässigt nödvändigt att korrigera hästen med grad 4. Det finns hästar som *satt i system* att bita och sparka människor. De har lärt sig skrämman människan, antagligen för att den aldrig lärt sig annat? Dessa situationer kan bli farliga och här måste man som människa få försvara sig. Det vi menar är att "bita tillbaka" (snärta till över halsen/bogen på hästen) om man blir biten/sparkad av hästen. Dessa hästar tar ofta ingen annan typ av korrigerande på allvar. Samma sak om man blir inträngd i boxen, här har man inga alternativ. Man måste göra allt i sin makt för att ta sig loss! **Observera att detta endast gäller om det handlar om människans säkerhet.** Tack och lov är dessa hästar relativt ovanliga, och hör inte hemma på en ridskola.

Har man problem med en häst, är det viktigaste att försöka förstå vad det är som gör att hästen beter sig som den gör – det finns så gott som alltid en mer eller mindre naturlig förklaring.

Hästen bits/sparkas – varför? Är hästen rädd – försöker den fly från något? Har hästen ont eller känner obehag? Är den van vid mutor (ej belöning) och har blivit "bortskämd"? Har den inte lärt sig att respektera människan, utan tror att den kan göra som den vill? Förstår den inte vad du vill?

1. Är hästen rädd, måste man först och främst rannsaka sig själv. Eftersom hästar inte kommunicerar verbalt (mestadels) utan använder sig av kroppsspråket till största del, så måste även vi människor tänka på hur vi använder *vårt* kroppsspråk. Hästen känner om du är stressad, arg eller ledsen etc. De "läser av oss" hela tiden. Medvetet eller omedvetet talar vi till dem genom hur vi beter oss. Se till att du inte "säger" något olämpligt vid fel tillfälle. Med andra ord, du kan på så vis *undvika* att bli biten/sparkad.

Har hästen dåliga erfarenheter sedan tidigare? Hästar har ett mycket bra minne. Negativ betingelse är något hästar inte glömmer i första hand. Det är en överlevnadsmekanism som talar om för den att undvika samma/liknande situation igen. Det gäller här att återvinna förtroendet och "programmera om" den negativa betingelsen till någonting positivt.

Korrigera eller inte korrigera? Korrigera aldrig någonsin en rädd häst!

2. Om hästen bits på grund av smärta eller obehag, måste man naturligtvis ta reda på *var* och *när* hästen känner på det viset och ta itu med grundorsaken.

Korrigera eller inte korrigera? Korrigera aldrig någonsin om hästen har ont! Den talar ju bara om för oss hur den känner och det är vårt ansvar att vara lyhörd på dessa signaler. Annars kan smärtan leda till rädsla och försummat förtroende och då har människan bara skapat ännu fler problem.

3. Mutor fungerar inte på hästar. De rationaliserar inte på samma sätt som vi gör. Ger vi hästen en morot för att "hästen är så söt", får vi med största sannolikhet en nafsigt/bitig häst med tiden. Hästen ser den jättegoda moroten, den tänker inte "oj vilken snäll människa som ger mig en morot, henne/honom skulle jag gå genom eld för!" Däremot så kan man absolut ge hästen den här moroten för att förstärka ett visst beteende, t ex få hästen att associera grimman/sadeln/transporten med någonting positivt. Det är ett bra sätt att få en häst att bli lättfångad i hagen tex! Jag pratar här om att moroten fungerar som **belöning**.

Med andra ord, biter/sparkar hästen på grund av att den är bortskämd, sätt upp regler för när man *får* och *inte får* ge hästen en godbit. Man kan på detta enkla vis bli av med nafsandet.

Korrigerar eller inte korrigerar? I detta fall kan en korrigering vara nödvändig för att lära hästen vad som är ok och inte ok. Nafsar hästen, kan man t ex behöva ryta i åt hästen och/eller ruska lite i grimman för att "programmera om" detta (av oss) inlärd problem.

4. Biter/sparkar hästen för att den inte har någon respekt för dig och inte ser dig som sin ledare? Ordet respekt har olika innebörd för olika personer och det kan vara lätt att skylla på att hästen inte visar *respekt* för människan. Många använder detta uttryck för att dölja sin egen rädsla och/eller okunskap. Om fallet så är, att hästen biter/sparkar människan på grund av brist på respekt och personligt utrymme, så visar det sig med största sannolikhet även vid ridning/körning på ett eller annat sätt. Hästen kontra människan har inte en harmonisk relation från början och här handlar det återigen om att *vi måste tala hästens språk*.

Korrigerar eller inte korrigerar? Även i detta fall kan en korrigering vara nödvändig. Här är det vårt ansvar att lära hästen vad som är ok och inte ok.

5. Om hästen kickar eller hugger på grund av att den inte förstår, så har vi inte varit tillräckligt tydliga med vad vi begär av hästen. Återigen, var tydlig med ditt kroppsspråk och lär dig mer om hur hästar fungerar.

Korrigerar eller inte korrigerar? Svar: Korrigerar aldrig en häst som inte förstår! Fundera på vad du vill att hästen ska utföra och se till att du är *extra tydlig* nästa gång du försöker! Man får aldrig någonsin tappa humöret på något sätt i det här läget.

Sammanfattningsvis - det är i princip alltid är vi människor som bär skulden till varför våra hästar bits och sparkas. Medvetet eller omedvetet har vi skapat dessa problem.

